

Miskolci Törvényszék
13.P.20.799/2016/11. szám

A Miskolci Törvényszék a Mészáros Ügyvédi Iroda (székhelye: 3525 Miskolc, Toldi Miklós utca 9. szám; ügyintéző: dr. Csikász Levente ügyvéd) által képviselt [REDACTED]

[REDACTED] **felperesnek** –, a [REDACTED]

[REDACTED] által képviselt **CIB Bank Zrt** (1027 Budapest, Medve utca 4-14. szám alatti székhelyű) **alperes** ellen szerződések részbeni érvénytelenségének megállapítása iránt folyamatban lévő perében meghozta az alábbi

Í T É L E T E T :

A bíróság megállapítja, hogy a felek között [REDACTED] szám alatt 2006. június 6. napján létrejött kölcsönszerződés 2012. október 19. napján kelt I. számú módosításának 8.5. pontjában foglalt alábbi rendelkezés **érvénytelen**:

„8.5. A szerződő felek megállapodnak, hogy bármely elszámolási vita, illetve banki igény kielégítése esetére, mint közhiteles bizonyítékot elfogadják a devizaalapú kölcsönből fennálló tartozás összegéről, a teljesítési kötelezettség lejártáról, továbbá a közvetlen végrehajthatóság céljából szükséges valamennyi adatról, a banki nyilvántartások, illetve az adós számlái alapulvételével bármelyik fél kérésére közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítványt, vagy a fenti tényeket tartalmazó, a hitelező által tett, közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozatot, e tekintetben a bankitok megtartásának kötelezettsége alól a felmentést megadják.”

Megállapítja azt is, hogy a felek között [REDACTED] szám alatt 2012. október 19. napján létrejött hitelkeret- és kölcsönszerződés 12.4. pontjának alábbi rendelkezése **érvénytelen**:

„12.4. A szerződő felek megállapodnak, hogy bármely elszámolási vita, illetve banki igény kielégítése esetére, mint közhiteles bizonyítékot elfogadják a hitelkeret terhére folyósított kölcsön összegéről, a kölcsönrészek folyósításának időpontjáról, az egyes kölcsönrészek összegéről, a teljesítési kötelezettség lejártáról, továbbá a közvetlen végrehajthatóság céljából szükséges valamennyi adatról a banki nyilvántartások, illetve az adós számlái alapulvételével bármelyik fél kérésére közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítványt, vagy a fenti tényeket tartalmazó, a hitelező által tett, közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozatot, e tekintetben a bankitok megtartásának kötelezettsége alóli felmentést megadják.”

Megállapítja továbbá, hogy **érvénytelenek** a felperes 2012. október 19. napján [REDACTED] szám alatt közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló és tartozáselismerő nyilatkozatának II.6.5. pontjában és IV. pontjának első bekezdésében foglalt alábbi kikötések:

„II.6.5. A szerződő felek megállapodnak, hogy bármely elszámolási vita, illetve banki igény kielégítése esetére, mint közhiteles bizonyítékot elfogadják a devizaalapú kölcsönből fennálló tartozás összegéről, a teljesítési kötelezettség lejártáról, továbbá a közvetlen végrehajthatóság céljából szükséges valamennyi adatról a banki nyilvántartások, illetve az adós számlái alapulvételével bármelyik fél kérésére közjegyzői okiratba foglalt

ténytanúsítványt vagy a fenti tényeket tartalmazó, a hitelező által tett, közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozatot, e tekintetben a banktitok megtartásának kötelezettsége alól a felmentést megadják.”

„IV. Az ügyfel(ek) kijelentik, hogy mind hitelezőnek – a képviselői által, a képviselők személyes büntetőjogi felelőssége tudatában tett – közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozatát (a továbbiakban: közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozat) mind a hitelezőnél vezetett számlák, a hitelezőnél kezelt adatok, a hitelező nyilvántartásai, üzleti könyvei alapján készült, közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítványt (a továbbiakban: közjegyzői tanúsítvány) elfogadják a gyűjtőszámla hitel, valamint a módosított devizaalapú kölcsönszerződés alapján folyósított kölcsön összege, folyósításának és lejártának (esedékességének) időpontja, a gyűjtőszámla hitel, valamint a módosított devizaalapú kölcsönszerződés alapján folyósított kölcsön és járulékal jogcímének, összegének (mértékének) és lejárat (esedékessége) időpontjának, a gyűjtőszámla hitelre vonatkozó hitelkeret-szerződés, valamint a módosított devizaalapú kölcsönszerződés alapján a hitel adós(oka)(t)/a készfizető kezes(eke)(t) teljesítési kötelezettségeként/a zálogkötelezettek a zálogtárggyal való helytállási kötelezettségként terhelő kötelezettségek, közöttük a gyűjtőszámla hitel, valamint a módosított devizaalapú kölcsönszerződés alapján fennálló kölcsön, járulék- és egyéb tartozás jogcímének lejárat (esedékessége) időpontjának mindenkori összegének (mértékének), valamint más, egyéb, a bírósági végrehajtás céljából szükséges ténynek, adatnak a közokirati tanúsításaként. Alávetik magukat annak, hogy ezeket – végrehajtási eljárás kezdeményezése esetére is – akár a közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozat, akár a közjegyzői tanúsítvány tanúsítsa.”

A bíróság felperes ezt meghaladó keresetét **elutasítja**.

Kötelezi alperest, hogy tizenöt nap alatt fizessen meg felperesnek
 Forint perköltséget.

Az ítélet ellen a kézbesítésétől számított tizenöt nap alatt a Debreceni Ítéltáblához címzett, de a Miskolci Törvényszéken írásban, három egyező példányban előterjesztett fellebbezéssel lehet élni.

A másodfokú bíróság az ítélet ellen irányuló fellebbezést tárgyaláson kívül bírálhatja el, ha a fellebbezés csak a perköltség viselésére vagy összegére, illetve a meg nem fizetett illeték összegére és megfizetésére vonatkozik, vagy ha csak a teljesítési határidővel vagy részletfizetés engedélyezésével kapcsolatos, illetve ha a fellebbezés csak az ítélet indokolása ellen irányul. Ezekben az esetekben a fellebbező fél a fellebbezésében, a fellebbező fél ellenfele pedig a fellebbezési ellenkérelmében, illetve csatlakozó fellebbezésében tárgyalás tartását kérheti. A bíróság tájékoztatja feleket arról is, hogy a fellebbezési határidő lejártá előtt előterjesztett közös kérelmük alapján a fellebbezés tárgyaláson kívüli elbírálása is kérhető.

Tájékoztatja a bíróság a feleket, hogy az ítéltábla előtti eljárásban az ítélet ellen fellebbezést (csatlakozó fellebbezést) előterjesztő fél számára a jogi képviselet kötelező.

A jogi képviselő közreműködése nélkül eljáró fél perbeli cselekménye és nyilatkozata hatálytalan. Amennyiben e fél a jogi képviseletének pótlásáról felhívás ellenére nem gondoskodik, a fellebbezést (csatlakozó fellebbezést) a bíróság hivatalból elutasítja. Tájékoztatja a bíróság a feleket arról is, hogy amennyiben jogi képviselő meghatalmazását a jövedelmi és vagyoni viszonyaik nem teszik lehetővé, pártfogó ügyvéd kirendelése iránti kérelemmel fordulhatnak a lakóhelyük szerint illetékes kormányhivatalhoz.

INDOKOLÁS:

Felperes, mint adós, továbbá alperes, mint hitelező 2006. június 6. napján [redacted] szám alatt devizaalapú kölcsönszerződést kötöttek. E megállapodás alapján alperes arra vállalt kötelezettséget, hogy felperes részére lakásvásárlási célra 35.279 CHF-nek megfelelő összegű kölcsönt nyújt azzal, hogy a kölcsönösszeg nem lehet több mint 5.300.000,- Forintnak a folyósítás napján érvényes pénztári devizavételi árfolyamon számított svájci frank értéke. Felperes ugyanakkor kötelezte magát arra, hogy ezen CHF-ben nyilvántartott kölcsönösszeget – a megállapodásban foglalt kamattal és költségekkel növelten – legkésőbb 2027. április 1. napjáig havi részletekben fizeti vissza alperes részére.

A kölcsönszerződés részévé váltak alperes szerződéskötéskor hatályos Lakossági Üzletág Általános Szerződési Feltételei (a továbbiakban: az ÁSZF), amelynek 14.3.2. pontja a kölcsön folyósításának feltételeként – egyebek mellett – azt írta elő, hogy az üzletfél a kölcsönszerződésben meghatározott fizetési kötelezettségét közjegyzői okiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozattal erősítse meg.

Erre tekintettel felperes 2006. június 6. napján dr. Asztalos Péter miskolci közjegyző közjegyző-helyettese előtt egyoldalú kötelezettségvállaló és tartozáselismerő nyilatkozatot tett, amelynek közjegyzői okiratba foglalására [redacted] szám alatt került sor. Ezen közjegyzői okirat tartalmazta a [redacted] szám alatt megkötött kölcsönszerződés és az azt biztosító jelzálogszerződés lényeges tartalmát, valamint – az okirat utolsó előtti bekezdésében – felperes alábbi nyilatkozatát:

„Az adós, zálogkötelezett, nyilatkozattevő Huszák Zsolt fizetési és egyéb szerződéses kötelezettségeit a fent leírt [redacted] szerződésszámú kölcsönszerződés és [redacted] [redacted] szerződésszámú jelzálogszerződés alapján a fentiekben leírt feltételek tudomásulvétele mellett, azokat elfogadva, tartozásként elismeri, a fent leírt és az említett okiratokban rögzített kötelezettségeket vállalja, és tudomásul veszi azt, hogy a kölcsön és járulékai összegének vissza nem fizetése esetén a hitelező a határidő lejártát követően kérheti ezen tartozáselismerő jognyilatkozat alapján a közvetlen bírósági végrehajtás elrendelését, amely ezen okirat bírósági záradékkal történő ellátásával külön kérelemre peres vagy perenkívüli eljárás nélkül történik, a közjegyzői törvény 112. §-ának figyelembe vételével, a Vht. 21. §-a alapján. A közjegyző-helyettes tájékoztatja a nyilatkozattevőt a közvetlen végrehajtásra vonatkozó szabályokról.”

A felek a köztük 2006. június 6. napján létrejött kölcsönszerződést 2012. október 19. napján módosították (a továbbiakban: a kölcsönszerződés I. számú módosítása), s e megállapodáshoz kapcsolódóan ugyanezen a napon hitelkeret- és kölcsönszerződést kötöttek (a továbbiakban: a hitelkeret megállapodás). A kölcsönszerződés I. számú módosítása, valamint a hitelkeret megállapodás alapján alperes azt vállalta, hogy felperes mindenkor fizetési kötelezettségét a 2011. évi LXXV. törvény rendelkezéseinek megfelelően 180 HUF/CHF árfolyamon váltja át forintra azzal, hogy a kölcsönszerződésben meghatározott árfolyam és a rögzített árfolyam között keletkező törlesztőrészlet-hányadot felperes a hitelkeret megállapodás alapján alperestől kapott hitelkeret terhére folyósított forintkölcsönből fogja megfizetni.

A kölcsönszerződés I. számú módosításának 8.5. pontja az alábbi rendelkezést tartalmazta:
„A szerződő felek megállapodnak, hogy bármely elszámolási vita, illetve banki igény kielégítése esetére, mint közhiteles bizonyítékot elfogadják a devizaalapú kölcsönből fennálló tartozás összegéről, a teljesítési kötelezettség lejártáról, továbbá a közvetlen

végrehajthatóság céljából szükséges valamennyi adatról, a banki nyilvántartások, illetve az adós számlái alapulvételével bármelyik fél kérésére közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítványt, vagy a fenti tényeket tartalmazó, a hitelező által tett, közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozatot, e tekintetben a banktitok megtartásának kötelezettsége alól a felmentést megadják.”

A hitelkeret megállapodás 12.4. pontja ugyanakkor az alábbiak szerint rendelkezett:

„A szerződő felek megállapodnak, hogy bármely elszámolási vita, illetve banki igény kielégítése esetére, mint közhiteles bizonyítékot elfogadják a hitelkeret terhére folyósított kölcsön összegéről, a kölcsönrészek folyósításának időpontjáról, az egyes kölcsönrészek összegéről, a teljesítési kötelezettség lejártáról, továbbá a közvetlen végrehajthatóság céljából szükséges valamennyi adatról a banki nyilvántartások, illetve az adós számlái alapulvételével bármelyik fél kérésére közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítványt, vagy a fenti tényeket tartalmazó, a hitelező által tett, közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozatot, e tekintetben a banktitok megtartásának kötelezettsége alóli felmentést megadják.”

Felperes a kölcsönszerződés I. számú módosításának, valamint a hitelkeret megállapodásnak megfelelő tartalommal dr. Fodor Richárd közjegyző közjegyző-helyettese előtt 2012. október 19. napján újabb egyoldalú kötelezettségvállaló és tartozáselismerő nyilatkozatot tett, amely [REDACTED] szám alatt került közjegyzői okiratba foglalásra. Ezen közjegyzői okirat IV.6. pontjának első bekezdése az alábbi nyilatkozatot tartalmazta:

„IV.6. Alulírott, [REDACTED] adós zálogkötelezett kijelentem, hogy az 1. és 2. pontban megjelölt kölcsön- és jelzálogszerződés, továbbá a 3. pontban megjelölt szerződésmódosítás, valamint hitelkeret- és kölcsönszerződés alapján fennálló tartozásomat, kötelezettségeimet elismerem és kötelezettséget vállalok arra, hogy a fenti kölcsönszerződésből, szerződésmódosításból, valamint hitelkeret- és kölcsönszerződésből eredő kötelezettségeimnek a továbbiakban is eleget teszek, a tartozásomat annak szerződéses kamatával és járulékaival együtt visszafizetem a fenti kölcsönszerződésben, szerződésmódosításban, valamint hitelkeret- és kölcsönszerződésben, illetve a fenti közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló és tartozáselismerő nyilatkozatban és annak jelen módosításában meghatározott feltételekkel és határidőben a jogosult CIB Bank Zrt javára.”

E közjegyzői okirat II.6.5. pontja ugyanakkor az alábbi rendelkezést tartalmazta:

„A szerződő felek megállapodnak, hogy bármely elszámolási vita, illetve banki igény kielégítése esetére, mint közhiteles bizonyítékot elfogadják a devizaalapú kölcsönből fennálló tartozás összegéről, a teljesítési kötelezettség lejártáról, továbbá a közvetlen végrehajthatóság céljából szükséges valamennyi adatról a banki nyilvántartások, illetve az adós számlái alapulvételével bármelyik fél kérésére közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítványt vagy a fenti tényeket tartalmazó, a hitelező által tett, közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozatot, e tekintetben a banktitok megtartásának kötelezettsége alól a felmentést megadják.”

E közjegyzői okirat IV. pontjának első bekezdése az alábbiak szerint rendelkezett:

„IV. Az ügyfel(ek) kijelentik, hogy mind hitelezőnek – a képviselői által, a képviselők személyes büntetőjogi felelőssége tudatában tett – közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozatát (a továbbiakban: közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozat) mind a hitelezőnél vezetett számlák, a hitelezőnél kezelt adatok, a hitelező nyilvántartásai, üzleti könyvei alapján készült, közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítványt (a továbbiakban: közjegyzői tanúsítvány) elfogadják a gyűjtőszámla hitel, valamint a módosított devizaalapú kölcsönszerződés alapján folyósított

kölcsön összege, folyósításának és lejártának (esedékességének) időpontja, a gyűjtőszámla hitel, valamint a módosított devizaalapú kölcsönszerződés alapján folyósított kölcsön és járulécai jogcímének, összegének (mértékének) és lejáratának (esedékessége) időpontjának, a gyűjtőszámla hitelre vonatkozó hitelkeret-szerződés, valamint a módosított devizaalapú kölcsönszerződés alapján a hitel adós(oka)(t)/a készfizető kezes(eke)(t) teljesítési kötelezettségeként/a zálogkötelezettek a zálogtárggyal való helytállási kötelezettségként terhelő kötelezettségek, közöttük a gyűjtőszámla hitel, valamint a módosított devizaalapú kölcsönszerződés alapján fennálló kölcsön, járulék- és egyéb tartozás jogcímének lejáratának (esedékessége) időpontjának mindenkor összegének (mértékének), valamint más, egyéb, a bírósági végrehajtás céljából szükséges ténynek, adatnak a közokirati tanúsításaként. Alávetik magukat annak, hogy ezeket – végrehajtási eljárás kezdeményezése esetére is – akár a közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozat, akár a közjegyzői tanúsítvány tanúsítsa.”

- o - o - o - o - o -

Felperes az alábbi kereseteket terjesztette elő alperessel szemben.

1.

Mindenekelőtt azt kérte, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy érvénytelenek az ítélet tényállási részében részletesen idézett alábbi szerződéses kikötések:

- a 2006. június 6. napján kelt és [] szám alatt közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló és tartozáselismerő nyilatkozat utolsó előtti bekezdése, amelyben felperes kifejezésre juttatta, hogy a tartozását elismeri; továbbá
- a 2012. október 19. napján kelt és [] szám alatt közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló és tartozáselismerő nyilatkozat IV.6. pontjának első bekezdése, amelyben felperes szintén azt juttatta kifejezésre, hogy a tartozását elismeri.

Arra hivatkozott, hogy e kikötések az 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 209. § (1) bekezdése, továbbá a 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet (a továbbiakban: az R.) 1. § (1) bekezdésének b./ és j./ pontjai alapján tisztességtelenek. Rámutatott, hogy e nyilatkozatok nem minősülnek a Ptk. 242. § (1) bekezdése értelmében vett tartozáselismerésnek, hiszen azok megtételekor még nem volt tartozása, a kölcsön folyósítása ugyanis még nem történt meg. Ezért – érvelése szerint – ezen kikötések a Ptk-ban nem nevesített egyoldalú kötelezettségvállalások, amelyek azért minősülnek tisztességtelennek, mert:

- „biankó tartozáselismerésként” egyoldalúan feljogosítják alperest arra, hogy kinyilatkoztassa, mennyi felperes aktuális tartozása és szerződésszerű-e a teljesítése (R. 1. § (1) bek. b./ pontja); továbbá
- lehetővé teszik, hogy alperes már a követelés pusztá állításával is követelést érvényesíthessen felperessel szemben, függetlenül attól, hogy az jogszerűen megilleti-e őt, így felperest végrehajtás megszüntetési, illetőleg korlátozási per megindítására kényszerítik, ahol neki kell igazolnia a végrehajtani kért követelés érvényes létrejöttének hiányát és a követelés összegét (R. 1. § (1) bek. j./ pontja).

Felperes utalt arra is, hogy e tartozáselismerő nyilatkozatok nem az ő szándékát és ügyleti akaratát, hanem a hitelezőét tartalmazzák, ezért a közjegyzőnek az 1991. évi XLI. törvény (Ktv.) 3. §-ának (1) bekezdése alapján meg kellett volna tagadnia ezen tisztességtelen nyilatkozat közjegyzői okiratba foglalását. Mivel ez elmaradt, a tartozáselismerést tartalmazó közjegyzői okiratok Ktv. 120. § (1) bekezdése, valamint a Ktv. 131. § (1) bekezdése alapján nem minősülnek közokiratnak.

2.

Felperes kérte továbbá azt is, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy érvénytelenek az ítélet tényállási részében részletesen idézett alábbi szerződéses kikötések is:

- a kölcsönszerződés I. számú módosításának 8.5. pontja;
- a hitelkeret megállapodás ítélet 12.4. pontja; továbbá
- a 2012. október 19. napján kelt és 31013/Ú/1057/2012. szám alatt közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló és tartozáselismerő nyilatkozat II.6.5. pontja és IV. pontjának első bekezdése.

Arra hivatkozott, hogy e kikötések a Ptk. 209. § (1) bekezdése, továbbá az R. 1. § (1) bekezdésének a./, b./ és j./ pontjai alapján tisztességtelenek. Kifejtette ugyanis, hogy e kikötések arra kényszerítik felperest, hogy bizonyítékként elfogadja az alperes által készített nyilvántartásokat, így:

- feljogosítják alperest arra, hogy e nyilvántartások alapján a szerződés egyoldalúan értelmezve maga dönthesse el: felperes teljesítése szerződésszerű-e (R. 1. § (1) bek. a./ és b./ pontjai); továbbá
- arra kényszerítik felperest, hogy végrehajtás megszüntetése, illetőleg korlátozása iránti pert indítson, ahol az ő kötelezettsége, hogy bizonyítsa a végrehajtani kért követelés érvényes létrejöttének hiányát és összegét (R. 1. § (1) bek. j./ pontja).

Utalt arra is, hogy a közjegyző a Ktv. 146. §-ának (1) bekezdése alapján tanúsítványt kizárólag közhiteles nyilvántartás tartalmáról állíthat ki, alperes nyilvántartása azonban nem közhiteles, így annak tartalmát a közjegyző nem tanúsíthatja.

Alperes ellenkérelme a keresetek elutasítására irányult.

1.

Kifejtette, hogy felperes közokiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozatai az 1994. évi LIII. törvény (Vht.) 23/C. §-án alapuló közvetlen végrehajthatóság érvényesíthetőségét szolgálják, ezért azok tisztességtelensége a Ptk. 209. §-ának (5) bekezdése alapján nem vizsgálható. Utalt arra is, hogy e nyilatkozatok egyébként sem tisztességtelenek, hiszen azok nem jogosítják fel alperest a teljesítés szerződésszerűségének egyoldalú megállapítására, s nem fordítják meg a bizonyítási terhet sem. Rámutatott arra is, hogy felperes nem feltétel nélküli tartozáselismerő nyilatkozatokat tett, e nyilatkozatok ugyanis megismétlik a felek között létrejött szerződések és szerződésmódosítások valamennyi feltételét, így azok emiatt sem lehetnek tisztességtelenek. Kiemelte végül azt is, hogy a közjegyzői okiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozat folyósítási feltételként való megkövetelését a prudencia és a szolvencia jogszabályi követelménye tette indokolttá.

2.

Alperes tagadta a perrel érintett szerződések és egyoldalú nyilatkozatok azon rendelkezéseinek tisztességtelenségét is, amelyekben felperes bizonyítékként fogadta el alperes nyilvántartásait. Rámutatott, hogy alperest mind a szerződéskötéskor hatályos 1996. évi CXII. törvény (rég. Hpt.), mint pedig a jelenleg hatályos 2013. évi CCXXXVII. törvény (új Hpt.) nyilvántartás vezetésére kötelezi, amelynek jogszerűségét a pénzügyi felügyeleti szerv rendszeresen ellenőrzi. Utalt arra is, hogy e rendelkezések alapján az alperesnek nincs joga a szerződési feltételek egyoldalú értelmezésére, a teljesítés szerződésszerűségének egyoldalú megállapítására, továbbá azok nem fordítják meg a bizonyítási terhet sem, hiszen alperes követelésének összességét a felek között létrejött megállapodások önmagukban is igazolják.

Felperes keresete az alábbi okok miatt részben megalapozott.

A Ptk. 2006. évi III. törvény 5. § (2) bekezdésével módosított, s a 2006. március 1. napját követően kötött szerződésekre, azaz a perrel érintett megállapodásokra is irányadó 209. §-ának (1) bekezdése értelmében tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével, egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg.

A perrel érintett megállapodásokra ugyancsak alkalmazandó R. 1. § (1) bekezdésének a./, b./ és j./ pontja szerint a fogyasztói szerződésben tisztességtelennek minősül különösen az a szerződési feltétel, amely:

- a szerződés bármely feltételének értelmezésére a fogyasztóval szerződő felet egyoldalúan jogosítja (a./ pont);
- kizárólagosan a fogyasztóval szerződő felet jogosítja fel annak megállapítására, hogy teljesítése szerződésszerű-e (b./ pont); végül
- a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára változtatja meg (j./ pont).

E jogszabályi rendelkezések a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 1993. április 5. napján elfogadott 93/13 EGK Tanácsi Irányelv (a továbbiakban: az Irányelv) magyar jogba történő implementálását, s az uniós jogi normáknak való megfelelést szolgálták. Ezért e jogszabály értelmezése során figyelemmel kell lenni az Irányelv 3. cikkének (1) bekezdésére is, amely szerint az egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel abban az esetben tekintendő tisztességtelen feltételnek, ha a jóhiszeműség követelményével ellentétben a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó kárára.

Azt, hogy a perrel érintett kikötések a fenti jogszabályi feltételek alapján minősíthetők-e tisztességtelennek, a bíróság külön-külön vizsgálta meg.

1.

Felperes mindenekelőtt arra hivatkozott, hogy a saját közjegyzői okiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozatainak azon rendelkezései tisztességtelenek, amelyekben kifejezésre juttatta, hogy a tartozását elismeri.

A bíróságnak ezen kereset kapcsán először abban kellett állást foglalnia, hogy a felperes által sérelmezett nyilatkozatok a felek között létrejött – módosított és kiegészített – devizaalapú fogyasztói kölcsönszerződés részeinek tekinthetők-e, a Ptk. 209. §-ának (1) bekezdése értelmében ugyanis tisztességtelenség címén csak olyan kikötések minősíthetők érvénytelennek, amelyek valamely szerződés részévé váltak.

Ennek eldöntése során a bíróság abból indult ki, hogy a Ptk. 241. § (1) bekezdése, valamint az ehhez kapcsolódó töretlen bírói gyakorlat szerint a tartozáselismerés nem önálló jogügylet, azaz a tartozást nem a tartozás elismerése keletkezteti, hanem a tartozás elismerését megelőzően létrejött jogviszony a nyilatkozattevő és a nyilatkozat címzettje között (BH2012.92.).

Mindez azt jelenti, hogy felperes tartozáselismerő nyilatkozatai önálló nem vizsgálhatóak, így azok a felek között létrejött – módosított és kiegészített – devizaalapú kölcsönszerződés részének tekintendők, különös figyelemmel arra is, hogy felperes e nyilatkozatokat ezen szerződés alapján, az annak részét képező ÁSZF 14.3.2. pontjában írt folyósítási feltételek teljesítése érdekében tette meg.

A fentiek tisztázása után a bíróságnak abban kellett állást foglalnia, hogy a felperes tartozáselismerő nyilatkozatának jelen perben sérelmezett részei általános szerződési feltételnek, vagy fogyasztói szerződésben foglalt egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételnek minősülnek-e, a Ptk. 209. §-ának (1) bekezdése értelmében ugyanis tisztességtelenség címén csak az ilyen szerződési kikötések minősíthetők érvénytelennek.

Ennek eldöntése során a bíróság abból indult ki, hogy felperes a közjegyzői okiratokban foglalt tartozáselismerő nyilatkozatainak kifejezetten azon részét sérelmezte, amelyekben kinyilvánította, hogy a tartozását el kívánja ismerni, s így a tartozáselismerő nyilatkozatait meg kívánja tenni. Azt azonban, hogy megteszi-e a tartozáselismerő nyilatkozatokat, vagy nem teszi meg, felperes egyedileg mérlegelhette. Nyilvánvaló ugyanis, hogy felperes tudott arról: a kölcsön folyósításának egyik feltétele az, hogy elmenjen a közjegyzőhöz, s ott a tartozását közjegyzői okiratban is ismerje el, hiszen enélkül felperes nem jelent volna meg a közjegyző előtt, s ott nem tett volna kétszer is tartozáselismerő nyilatkozatot. Így viszont felperesnek lehetősége volt arra, hogy ezen folyósítási feltétel elfogadásáról egyedi döntést hozzon, s ennek keretében külön mérlegelje, hogy kell-e neki az alperes által kínált kölcsönösszeg még azzal a feltétellel is, hogy közjegyző előtt tartozáselismerő nyilatkozatot tegyen. Ezt a feltételt pedig felperes annak ellenére is elfogadta, hogy a tartozáselismerésről szóló közjegyzői okiratok tanúsága szerint nem vitásan tájékoztatást kapott e döntésének jogkövetkezményéről, azaz arról, hogy e közjegyzői okirat alapján alperes jogosult lesz vele szemben közvetlenül, vagyis peres vagy perenkívüli eljárás nélkül is végrehajtást kezdeményezni.

Mindez nem azt jelenti, hogy a tartozáselismerő nyilatkozatokban foglalt valamennyi kikötés egyedileg megtárgyalásra került, az a nyilatkozatrész azonban, amelyben felperes kinyilvánította, hogy a tartozáselismerő nyilatkozatokat megteszi, szükségképpen *felperes aktív közreműködésével (a közjegyző előtt történt megjelenésével és az ott tett kifejezett nyilatkozatával), felperes egyedi mérlegelésének eredményeként született meg, enélkül létre sem jöhetett volna*, így e szerződéses rendelkezés egyedileg megtárgyalásra került. Ennek az a következménye, hogy ezen egyedileg megtárgyalt nyilatkozatrészek nem minősülnek sem általános szerződési feltételnek (Ptk. 205/A. § (1) bek.), sem pedig fogyasztói szerződésben foglalt egyedileg meg nem tárgyalt szerződési kikötésnek, így a Ptk. 209. §-ának (1) bekezdése alapján tisztességtelenség címén nem minősíthetők érvénytelennek.

Annak eldöntése során, hogy a tartozáselismerő nyilatkozatok perrel érintett részei tisztességtelenség-e, nem volt jelentősége annak, hogy e nyilatkozatokat tartalmazó okiratok a Ktv. 120. §-ának (1) bekezdése és a Ktv. 131. §-ának (1) bekezdése alapján közokiratnak minősíthetők-e vagy nem. Ezért a felperes által e körben előadott érvek a per eldöntése szempontjából irrelevánsak voltak.

Mivel pedig a tartozáselismerő nyilatkozatok fent írt részeit a kifejtett okok miatt a Ptk. 209. §-ának (1) bekezdése alapján nem lehetett tisztességtelenségnek minősíteni, a bíróság felperes ezen nyilatkozatrészek érvénytelenségének megállapítása iránt előterjesztett keresetét elutasította.

2.

Felperes keresettel kérte megállapítani a perrel érintett szerződések és egyoldalú nyilatkozatok azon rendelkezéseinek tisztességtelenségét is, amelyekben a felek bizonyítékként fogadták el alperes nyilvántartásait.

Vitán felül áll, hogy a kölcsönszerződés I. számú módosításában, a hitelkeret megállapodásban és a 2012. október 19. napján kelt tartozáselismerő nyilatkozatban foglalt fenti kikötések egyedi megtárgyalására nem került sor, ezért e rendelkezések tisztességtelensége a Ptk. 209. §-ának (1) bekezdése alapján vizsgálható volt.

Mind a Fővárosi Ítéltábla, mind pedig a Debreceni Ítéltábla állást foglalt már abban a kérdésben, hogy az olyan szerződési feltétel, amely a fogyasztó fennálló tartozásának összege és igazolása szempontjából a fogyasztóval szerződést kötő hitelező üzleti könyveit és nyilvántartásait tekinti irányadónak és hitelesnek, továbbá a fogyasztónak a hitelező felé mindenkor fennálló tartozásának megállapítása tekintetében is a hitelező nyilvántartása és könyvei tartalmának veti alá a fogyasztót, alkalmas a fogyasztó és a hitelező közötti egyenlőtlenség előidézésére, s a hitelezőt a fogyasztó hátrányára olyan előnyhöz juttatja, amely megkönnyíti a fogyasztóval szembeni igényérvényesítést, egyidejűleg megnehezíti a fogyasztó jogait a hitelező könyveiben, nyilvántartásaiban szereplő tartozás összegének vitatása során (a Fővárosi Ítéltábla 5.Pf.21.882/2013/4., 14.Gf.40.005/2015/5/III., 16.Gf.40.212/2015/7., 5.Pf.20.070/2016/4/II. számú ítéletei, a Debreceni Ítéltábla Pf.II.20.385/2015/6. számú ítélete).

Ezen egységes felsőbbírósági gyakorlat azon alapul, hogy a perrel érintett rendelkezésekkel megegyező tartalmú kikötések lehetőséget biztosítanak a hitelezőnek arra, hogy a saját nyilvántartásai alapján határozza meg a követelése tárgyát, mennyiségét és összegét, majd azt közjegyző előtt közokiratba foglaltassa. Ezt a közokiratot pedig a szerződéskötéskor hatályos Vht. 21. § (1) bekezdése – a jelenleg hatályos Vht. 23/C. § (1) bekezdése – alapján végrehajtási záradékkal lehet ellátni a hitelező kérelmére, ami azt eredményezi, hogy a hitelező egyoldalú nyilatkozata alapján indul végrehajtás a fogyasztóval szemben. Ez pedig arra kényszeríti a fogyasztót, hogy a végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránt pert indítson a hitelező ellen, s e perben a hitelező nyilvántartásaival szemben maga igazolja a tartozásának helyes összegét.

Ez az érvelés a perrel érintett szerződéses rendelkezések tekintetében is helytálló volt, függetlenül attól, hogy felperes az adott esetben két közokiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozatot is tett, így ha vele szemben végrehajtási záradék útján végrehajtás kerül elrendelésre, annak alapja nem az alperes nyilvántartásai alapján kiállított közjegyzői ténytanúsítvány, hanem a közokiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozat lesz. A keresettel támadott rendelkezések ugyanis a fenti ítéletekben kifejtett okok miatt akkor is lehetővé teszik az alperes nyilvántartásai alapján készült közjegyzői okirat végrehajtási záradékkal történő ellátását, ha felperes nem tett volna közjegyzői okiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozatokat. Ezek a kikötések tehát tartozáselismerő nyilatkozatok hiányában is feljogosítják alperest arra, hogy – a saját egyoldalú nyilatkozata alapján – végrehajtást kezdeményezzen felperes ellen, ami súlyos egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztónak minősülő szerződő fél kárára, hiszen felperes tartozáselismerő nyilatkozat nélkül is arra kényszerülhet, hogy végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti eljárásokat indítson, amelyekben az alperes egyoldalú nyilatkozatával szemben immáron az ő kötelezettsége lesz a tartozása helyes összegének igazolása.

Sőt: a perrel érintett szerződéses rendelkezések megfogalmazásából az is egyértelműen kitűnik, hogy azok nemcsak a végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránt eljárásokban, hanem bármilyen banki igényérvényesítés esetére arra kényszerítik a fogyasztót, hogy a követelés lejáratára és összege tekintetében a bank nyilvántartásait fogadja el. Mindez azzal a következménnyel jár, hogy alperesnek a szerződésből eredő követelésének lejáratára és összege tekintetében elegendő a saját maga által egyoldalúan, azaz a fogyasztó közreműködése nélkül elkészített nyilvántartásának adataira, mint „közhiteles bizonyítékra” hivatkoznia, amelyet a fogyasztó a nyilvántartás tényleges tartalmának mindenkor ismerete nélkül előre elfogadott. Így a fogyasztó arra kényszerül, hogy ezekben az eljárásokban az alperes – perrel érintett kikötésekkel bizonyítéknak minősített – egyoldalú nyilatkozatával szemben bizonyítson. Ilyen kikötések hiányában ugyanakkor egyértelmű, hogy az egyik fél által egyoldalúan, a másik fél közreműködése nélkül elkészített nyilvántartás nem rendelkezne nagyobb bizonyító erővel, mint a fél saját nyilatkozata, így az nem minősülhetne olyan „közhiteles bizonyítéknak”, amely önmagában is igazolja a követelés lejáratát és összegszerűségét.

Mindezek alapján nyilvánvaló, hogy a keresettel érintett rendelkezések megkönnyítik a fogyasztóval szembeni igényérvényesítést, egyidejűleg megnehezítik a fogyasztó jogait a hitelező könyveiben, nyilvántartásaiban szereplő tartozás összegének vitatása során, hiszen a hitelező egyoldalú nyilatkozatának bizonyító erőt tulajdonítanak, s a fogyasztót e nyilatkozattal szembeni bizonyításra kötelezik. Ezért e rendelkezések az R. 1. § (1) bekezdésének j./ pontja, a Ptk. 209. § (1) bekezdése és az Irányelv 3. cikkének (1) bekezdése alapján is tisztességtelennek, így semmisnek minősülnek.

Felperes helyesen utalt arra is, hogy a keresettel érintett rendelkezések feljogosítják alperest arra, hogy megállapítsa: felperes teljesítése szerződésszerű-e, vagy nem. A nyilvántartásának tartalmát ugyanis alperes egyoldalúan maga állapítja meg, így maga dönti el, hogy mit ismer el felperes teljesítésének és mit nem. Ennek pedig azért van jelentősége, mert a perrel érintett kikötések arra kényszerítik felperest, hogy e nyilvántartás mindenkor tartalmát annak ismerete nélkül, előzetesen fogadja el, ami azzal a következménnyel jár, hogy a felperesnek előre el kell fogadnia alperes azon mindenkor döntését, hogy az adott teljesítés szerződésszerű volt-e vagy nem. Emiatt e rendelkezések az R. 1. § (1) bekezdés b./ pontja alapján is tisztességtelenek és semmisek.

Azt a felperesi érvelést ugyanakkor már nem osztotta a bíróság, hogy e kikötések sértik az R. 1. § (1) bekezdésének a./ pontját is. Az a tény ugyanis, hogy alperes a perrel érintett szerződés alapján történt teljesítések szerződésszerűségéről egyoldalúan maga hozhat bizonyító erővel rendelkező döntést, értelemszerűen magában foglalja azt is, hogy e körben alperes a szerződést egyoldalúan maga értelmezheti. Ez tehát az R. 1. § (1) bekezdésének b./ pontja mellett – többlettényállás hiányában – nem valósítja meg az R. 1. § (1) bekezdés a./ pontjának sérelmét is.

Annak eldöntése során, hogy a perrel érintett kikötések tisztességtelenek-e, nem volt jelentősége annak, hogy alperes nyilvántartásainak tartalmáról kiállítható-e ténytanúsítvány, vagy nem. Ezért a felperes által e körben előadott érvek a per eldöntése szempontjából irrelevánsak voltak. Megjegyzi ugyanakkor a bíróság, hogy a Ktv. felperes által hivatkozott 146. §-a a közhitelességű nyilvántartás tartalmáról kiállított közjegyzői tanúsítványokra vonatkozik (Ktv. 136. § (1) bek. i./ pontja). A végrehajtási záradék kiállítása iránti kérelemhez azonban nem az alperes nyilvántartásainak tartalmáról szóló közjegyzői tanúsítványt, hanem a kölcsönszerződés felmondásának közléséről szóló ténytanúsítványt kell csatolni (Ktv. 136. § (1) bek. e./ pontja), amelyet nem a Ktv. 146. §-a, hanem a Ktv. 142. §-a szabályoz.

Alperes ugyanakkor szintén alap nélkül érvelt akként, hogy a perrel érintett kikötések azért nem lehetnek tisztességtelenek, mert alperes számára a régi és az új Hpt. kötelezően írta elő a nyilvántartások vezetését. E jogszabályok ugyanis a felperessel fennálló jogviszonyra vonatkozóan nem tulajdonítanak bizonyító erőt alperes nyilvántartásainak, így önmagában az a tény, hogy alperesnek jogszabály írja elő a nyilvántartások vezetését, még nem jelenti azt, hogy e nyilvántartások tartalmát felperesnek bizonyítékként előre el kellene fogadnia. Az a körülmény pedig, hogy felperes a nyilvántartás tartalmával szemben kifogással élhet, szintén nem cáfolja e kikötések tisztességtelenségét, sőt: épp azt igazolja, hogy alperes „közhiteles bizonyítéknak” minősített egyoldalú nyilatkozatával szemben a kifogással élő felperes kényszerül ellenbizonyítani (R. 1. § (1) bek. j./ pontja).

A kifejtettek miatt a bíróság megállapította a keresettel érintett kikötések tisztességtelenség jogcímén fennálló érvénytelenségét. Az ítélet jogerőre emelkedésével az érvénytelen rendelkezések a szerződéskötés (módosítás) időpontjára visszamenő hatállyal kihullanak a szerződésből. Ezzel kapcsolatban ugyanakkor a feleknek egymással szemben nem keletkezik elszámolási kötelezettsége, hiszen az érvénytelen kikötések kihullása folytán ellenszolgáltatás nélküli szolgáltatás egyik fél oldalán sem marad, ezért nem volt szükség a 2014. évi XL. törvény (DH2 tv.) 37. § (1) bekezdésének megfelelő kereset előterjesztésére.

- o - o - o - o - o -

Peres felek 50-50%-ban lettek pernyertesek. Erre tekintettel a bíróság a felperes által megelőlegezett Forint eljárási illeték felének, azaz megfelelő összegű perköltség megfizetésére kötelezte alperest azzal, hogy a jogi képvisellel felmerült további kiadásait peres felek maguk viselik (Pp. 81. § (1) bek.).

Az ítélet ellen a Pp. 233. § (1) bekezdése biztosítja a fellebbezés jogát.

M i s k o l c , 2016. évi október hó 26. napján

A kiadmány hitelül:

Marczisz Mária
Marczisz Mária
tisztviselő

bíró

